

Plan mot kränkande behandling inklusive samlad dokumentation rörande diskriminering, trakasserier och repressalier

CAMPUS VÄSTRA SKARABORG
SÄRSKILD UTBILDNING FÖR VUXNA I VARA
ÅR 2021

Innehållsförteckning

INLEDNING	3
VISION OCH MÅL	3
FRAMTAGANDE AV PLANEN I SAMVERKAN	3
IMPLEMENTERING AV PLANEN	3
UTVÄRDERING AV PLANEN.....	3
UTVÄRDERING AV FÖRRA ÅRETS PLAN	4
KARTLÄGGNING	5
ANALYS	5
FRÄMJANDE ÅTGÄRDER	5
AKTIVA ÅTGÄRDER GÄLLANDE DISKRIMINERINGSGRUNDERNA	6
FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER UTIFRÅN SKOLLAGEN (SFS 2010:800) 6 KAP	8
MÅL FÖR FÖREBYGGANDE ÅTGÄRDER.....	8
RIKTLINJE MOT TRAKASSERIER, SEXUELLA TRAKASSERIER, KRÄNKANDE BEHANDLING ELLER REPRESSALIER	9
RUTIN FÖR ÅTGÄRDER VID TRAKASSERIER, SEXUELLA TRAKASSERIER ELLER KRÄNKANDE BEHANDLING ELLER REPRESSALIER	9
ELEV GENTEMOT ELEV.....	9
PERSONAL GENTEMOT ELEV	10
DEFINITIONER AV BEGREPP	10
DISKRIMINERINGSGRUNDERNA.....	10
TRAKASSERIER.....	11
SEXUELLA TRAKASSERIER.....	11
KRÄNKANDE BEHANDLING.....	11
MOBBNING.....	11
REPRESSALIER	11

Inledning

Varje år ska alla skolverksamheter upprätta en plan mot kränkande behandling enligt skollagen¹. Det ska även finnas en samlad dokumentation på varje skola kring hur diskriminering, trakasserier och repressalier förhindras (diskrimineringslagen²). Denna plan innehåller både det som skollagen och som diskrimineringslagen föreskriver.

Av planen framgår vilka aktiva åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra diskriminering, trakasserier, repressalier och kränkande behandling av elever och hur dessa åtgärder kommer att genomföras under det kommande året. När året är slut utvärderas planen och därefter upprättas en ny. Planen finns tillgänglig för elever och personal via lärplattformen. En generell beskrivning av planen och det årliga arbetet finns på Campus Västra Skaraborgs hemsida.

Vision och mål

Campus Västra Skaraborg är en plats för utbildning, studier och personlig utveckling. Här möts och samsas människor som läser olika studieformer och kommer från olika bakgrunder. Såväl elever som personal ska känna trygghet, arbetsro och respekt. Vi tar avstånd från alla former av diskriminering, trakasserier, repressalier och kränkande behandling. Vid misstanke om eller upptäckt av diskriminering, trakasserier, repressalier eller kränkande behandling ska elever och/eller personal omedelbart agera.

Framtagande av planen i samverkan

Elever och personal är delaktiga i framtagandet av planen. Eleverna medverkar genom elevenkät två gånger om året samt via forum för elevinflytande.

Implementering av planen

För elever inom Särskild utbildning för vuxna behöver informationen om planen mot kränkande behandling vara individanpassad. Begrepp och innehåll i planen behöver diskuteras och definieras tillsammans med eleverna. Begrepp som behöver förklaras är till exempel *trakasserier*, *diskriminering*, *diskrimineringsgrunderna*, *repressalier* och *kränkning*.

När man väl har diskuterat begreppen och deras betydelse behöver eleverna även känna till hur de går vidare om de eventuellt upplever/upptäcker diskriminering eller kränkande behandling. De ska veta vem de vänder sig till och vad som kommer att hända efter det att problemet uppmärksammas.

För elever inom Särskild utbildning för vuxna är det av vikt att undervisningen kring dessa frågor inte blir i form av punktinsatser utan som ett kontinuerligt arbete, inte bara kring kränkande behandling utan även kring värdefrågor i stort. Här blir det förstås olika utifrån de olika ämnens kursplaner och innehåll, då det i vissa ämnen ingår mer naturligt, men alla elever oavsett kurser måste nås.

Utvärdering av planen

De främjande åtgärderna följs upp genom att de delutvärderas en gång under året: månadsskiftet maj/juni. Vid delutvärderingen justeras eventuellt de valda åtgärderna. Justeringarna dokumenteras i planen.

Alla elever och all personal är delaktiga i slututvärderingen av planen. Eleverna medverkar genom olika skolkonferenser och enkäter under senare del av höstterminen. Personalen medverkar genom arbetslagsmöten och arbetsplatsträffar.

Av slututvärderingen framgår i vilken grad de valda åtgärderna har haft avsedda effekter. Skalan 1-4 används:

4. mycket hög effekt (mörkgrön färg)
3. hög effekt (ljusgrön färg)
2. låg effekt (gul färg)
1. mycket låg effekt (röd färg)

Utvärdering av förra årets plan

Utvärderingen av förra årets plan visar att:

- Lärarna har gått igenom planen mot kränkande behandling med varje undervisningsgrupp vid kursstart.
- Elever som kommit in senare i utbildningen har fått information i samband med att de startat.
- Utvecklingssamtal har inte genomförts 2020 på grund av pandemin. Vi har i gruppdiskussioner diskuterat trivsel, trygghet och upplevt bemötande. *Eleverna tyckte att diskussionerna var bra.*
- Lärare har kontinuerligt arbetat med värdegrundsfrågor i sina respektive undervisningsgrupper utifrån ämnesinnehåll och varje enskild elevs förmåga och behov.
- Skyddsombud har granskat den fysiska och psykosociala arbetsmiljön vid skydds rond enligt årsplan.
- Vi ägnade oss åt att starta upp implementering av planen mot kränkande behandling, en temavecka i våras och en temavecka i höstas. Därefter har arbetet pågått kontinuerligt under året. Vi började i våras med att gå igenom den PowerPoint vi hade förberett som förklarar diskrimineringsgrunderna. Den förklarar även skillnaden mellan diskriminering och kränkning. Under våren började eleverna skriva förklarande texter om diskrimineringsgrunderna gemensamt i grupper. Texterna blev inte klara på grund av svårigheter i samband med pandemin. Därför flyttar vi med oss arbetet med texter och Youtubefilm till 2021. Under hösten har vi arbetat med vänskap utifrån bilder. Eleverna har fått välja en bild som de tycker är vänskap för dem. Alla elevers förklaringar till bilden spelades in (utom de som inte vill vara med på film) och sammanställdes till en gemensam film. Filmen visades via Teams på vår julfest 21 december. *Eleverna tyckte att arbetet med att skriva texterna var bra. Det var bra att vi gick igenom diskrimineringsgrunderna igen. Det är väldigt viktiga frågor tycker de. Eleverna tyckte att det kändes bra att vi började skriva texter som sen ska användas i filmen. De ser fram emot att vara med och göra filmen.*
- Vi har pratat om hur de ska agera om de upplever/upptäcker diskriminering eller kränkande behandling och vem de ska vända sig till. Alla elever har också fått träna på att hitta blanketterna för kommunens klagomålshantering på Lidköpings kommuns hemsida. *Eleverna visar att det vet vilka de ska kontakta om de känner sig diskriminerade/kränkta eller ser någon annan bli diskriminerad/kränkt. Många av eleverna upplevde att det var svårt och krångligt när man skulle lämna in ett klagomål/förslag/beröm/synpunkt.*
- Våra elever har under hösten utvärderat arbetet genom gemensamma diskussioner i små och stora grupper.

Slutsatser utifrån utvärderingen är att elever samt personal anser att de insatser som gjorts under 2020 har varit bra och känts meningsfulla trots att vi inte kunnat genomföra det vi tänkte från början eftersom all undervisning har skett via fjärrundervisning från mars. Under hösten, vid gruppdiskussioner, har mycket av diskussionerna handlat om pandemin och hur det har påverkat oss på olika sätt. Det har varit en utmaning både psykiskt och fysiskt. Nya utmaningar har dykt upp när eleverna nu har möjlighet att ses virtuellt och via nätet. Vi har fått arbeta med hur man betar sig och vad man säger, att det är precis lika viktigt att vara snäll där som i verkligheten. Eleverna upplever inte några andra problem, men så fort en situation uppstår samtalar vi om detta tills det är utrett. Vid oro görs en orosanmälan. Känner någon elev sig kränkt anmäler vi det omedelbart till rektor. I övrigt

upplever eleverna en god arbetsmiljö och studiero vid Särskild Utbildning för Vuxna på Campus Västra Skaraborg.

Kartläggning

Syftet med kartläggningen är att få fram vad som i nuläget fungerar bra respektive mindre bra på enheten. Kartläggningen innehåller därför en inventering och utredning för att identifiera hinder för lika rättigheter och möjligheter liksom risker för diskriminering, trakasserier, sexuella trakasserier och repressalier. Hinder omfattar såväl synliga hinder som hinder i form av attityder, normer och strukturer. I kartläggningen ska villkor, studiemiljö och rutiner analyseras.

Elever och personal har deltagit i kartläggningen. Underlag till kartläggningen har tagits fram genom elevintervjuer, gruppdiskussioner, enskilda samtal, arbetslagsmöten och skyddsronder.

Kartläggningen av vilka risker och hinder som finns för likabehandling har skett genom att:

- Vi har konstaterat att det finns ett behov att ytterligare synliggöra elevernas sätt att bemöta varandra virtuellt och via nätet. Vi kommer under året att arbeta med och samtala kring nätetik.
- Eleverna känner sig mer förtrogna med planen mot kränkande behandling. De flesta elever känner till de olika diskrimineringsgrunderna, vet vad de ska göra om de eller någon annan känner sig diskriminerade/kränkta/trakasserade. Det främjande arbetet med diskrimineringsgrunderna kommer att fortsätta under året så att alla elever känner sig förtrogna.

Analys

Orsaker till de hinder och risker som har upptäckts är:

- Vi arbetar nu med fjärrundervisning på grund av pandemin och detta leder till nya utmaningar i elevgrupperna. Vi ser därför ett behov av att arbeta med nätetik under året.
- För att säkerställa arbetet med planen mot kränkande behandling anser vi att vi ska fortsätta med våra temaveckor vår och höst. De är bra som "kick-off" till det kontinuerliga arbetet. Vi har ett kontinuerligt aktivt arbete med främjande åtgärder som vi och eleverna tycker är bra. Vi anser att för att kunna vara med och följa upp och utvärdera arbetet med planen mot kränkande behandling behöver vår målgrupp få det extra tydliggjort för sig. Detta för att de ska förstå de olika begreppen, vilka diskrimineringsgrunderna är, var planen finns att läsa och vad de ska göra om något inträffar. Den folder som vi tidigare har tillverkat tillsammans med eleverna återanvänder vi för att tydliggöra diskrimineringsgrunderna.

Främjande åtgärder

Det främjande arbetet innebär att identifiera och stärka de positiva förutsättningar som finns för att alla elever ska uppleva trivsel och välmående i skolan. Enligt diskrimineringslagen ska därför aktiva åtgärder vidtas mot samtliga diskrimineringsgrunder. Åtgärderna ska vara konkreta och utvärderingsbara och utbildningsanordnaren ska genomföra arbetet fortlöpande. Åtgärder ska tidsplaneras och genomföras så snart som möjligt. Det innebär att arbetet ska vara ständigt pågående. När uppföljning och utvärdering har gjorts används erfarenheterna från arbetet i nästa årscykel.

Diskrimineringsgrunderna är (1 kap 5 §):

- kön
- könsöverskridande identitet eller uttryck
- etnisk tillhörighet
- religion eller annan trosuppfattning
- funktionsnedsättning
- sexuell läggning
- ålder

Aktiva åtgärder gällande diskrimineringsgrunderna

Diskrimineringsgrund: Kön

Vad ska göras?	Vi börjar med att gå igenom den PowerPoint vi har förberett som förklarar diskrimineringsgrunderna. Den förklarar även skillnaden mellan diskriminering och kränkning. Under våren fortsätter eleverna att skriva gemensamt i grupper de förklarande texter om diskrimineringsgrunden som påbörjades våren 2020. Dessa texter används sedan under hösten till en gemensam film som eleverna spelar in i studio. Filmen kommer att visas vid ett flertal tillfällen, både internt och externt. Den kommer även att läggas ut på Youtube. Vi kommer att vara extra noga med att alla som deltar har godkänt medverkan.
Vem ska göra det?	Elever och pedagoger
När ska det göras?	Under 2021
Hur ska arbetet slututvärderas?	Vår film om diskrimineringsgrunderna är klar. Eleverna kan berätta vad diskrimineringsgrunden <i>Kön</i> innebär.
Delutvärderingen visar	
Slututvärderingen visar	
Bedömd effekt, skala 1-4	
4 = mycket hög effekt MÖRKGRÖN , 3 = hög effekt LJUSGRÖN , 2 = låg effekt GUL , 1 = mycket låg effekt RÖD	

Diskrimineringsgrund: Könsöverskridande identitet eller uttryck

Vad ska göras?	Vi börjar med att gå igenom den PowerPoint vi har förberett som förklarar diskrimineringsgrunderna. Den förklarar även skillnaden mellan diskriminering och kränkning. Under våren fortsätter eleverna att skriva gemensamt i grupper de förklarande texter om diskrimineringsgrunden som påbörjades våren 2020. Dessa texter används sedan under hösten till en gemensam film som eleverna spelar in i studio. Filmen kommer att visas vid ett flertal tillfällen, både internt och externt. Den kommer även att läggas ut på Youtube. Vi kommer att vara extra noga med att alla som deltar har godkänt medverkan.
Vem ska göra det?	Elever och pedagoger
När ska det göras?	Under 2021
Hur ska arbetet slututvärderas?	Vår film om diskrimineringsgrunderna är klar. Eleverna kan berätta vad diskrimineringsgrunden <i>Könsöverskridande identitet eller uttryck</i> innebär.
Delutvärderingen visar	
Slututvärderingen visar	
Bedömd effekt, skala 1-4	
4 = mycket hög effekt MÖRKGRÖN , 3 = hög effekt LJUSGRÖN , 2 = låg effekt GUL , 1 = mycket låg effekt RÖD	

Diskrimineringsgrund: Etnisk tillhörighet

Vad ska göras?	Vi börjar med att gå igenom den PowerPoint vi har förberett som förklarar diskrimineringsgrunderna. Den förklarar även skillnaden mellan diskriminering och kränkning. Under våren fortsätter eleverna att skriva gemensamt i grupper de förklarande texter om diskrimineringsgrunden som påbörjades våren 2020. Dessa texter används sedan under hösten till en gemensam film som eleverna spelar in i studio. Filmen kommer att visas vid ett flertal tillfällen, både internt och externt. Den kommer även att läggas ut på Youtube. Vi kommer att vara extra noga med att alla som deltar har godkänt medverkan.
Vem ska göra det?	Elever och pedagoger
När ska det göras?	Under 2021
Hur ska arbetet slututvärderas?	Vår film om diskrimineringsgrunderna är klar. Eleverna kan berätta vad diskrimineringsgrunden <i>Etnisk tillhörighet</i> innebär.
Delutvärderingen visar	
Slututvärderingen visar	
Bedömd effekt, skala 1-4	
4 = mycket hög effekt MÖRKGRÖN , 3 = hög effekt LJUSGRÖN , 2 = låg effekt GUL , 1 = mycket låg effekt RÖD	

Diskrimineringsgrund: Religion eller annan trosuppfattning

Vad ska göras?	Vi börjar med att gå igenom den PowerPoint vi har förberett som förklarar diskrimineringsgrunderna. Den förklarar även skillnaden mellan diskriminering och kränkning. Under våren fortsätter eleverna att skriva gemensamt i grupper de förklarande texter om diskrimineringsgrunden som påbörjades våren 2020. Dessa texter används sedan under hösten till en gemensam film som eleverna spelar in i studio. Filmen kommer att visas vid ett flertal tillfällen, både internt och externt. Den kommer även att läggas ut på Youtube. Vi kommer att vara extra noga med att alla som deltar har godkänt medverkan.
Vem ska göra det?	Elever och pedagoger
När ska det göras?	Under 2021
Hur ska arbetet slututvärderas?	Vår film om diskrimineringsgrunderna är klar. Eleverna kan berätta vad diskrimineringsgrunden <i>Religion eller annan trosuppfattning</i> innebär.
Delutvärderingen visar	
Slututvärderingen visar	
Bedömd effekt, skala 1-4	
4 = mycket hög effekt MÖRKGRÖN , 3 = hög effekt LJUSGRÖN , 2 = låg effekt GUL , 1 = mycket låg effekt RÖD	

Diskrimineringsgrund: Funktionsnedsättning

Vad ska göras?	Vi börjar med att gå igenom den PowerPoint vi har förberett som förklarar diskrimineringsgrunderna. Den förklarar även skillnaden mellan diskriminering och kränkning. Under våren fortsätter eleverna att skriva gemensamt i grupper de förklarande texter om diskrimineringsgrunden som påbörjades våren 2020. Dessa texter används sedan under hösten till en gemensam film som eleverna spelar in i studio. Filmen kommer att visas vid ett flertal tillfällen, både internt och externt. Den kommer även att läggas ut på Youtube. Vi kommer att vara extra noga med att alla som deltar har godkänt medverkan.
Vem ska göra det?	Elever och pedagoger
När ska det göras?	Under 2021
Hur ska arbetet slututvärderas?	Vår film om diskrimineringsgrunderna är klar. Eleverna kan berätta vad diskrimineringsgrunden <i>Funktionsnedsättning</i> innebär.

Delutvärderingen visar	
Slututvärderingen visar	
Bedömd effekt, skala 1-4	
4 = mycket hög effekt MÖRKGRÖN , 3 = hög effekt LJUSGRÖN , 2 = låg effekt GUL , 1 = mycket låg effekt RÖD	

Diskrimineringsgrund: Sexuell läggning

Vad ska göras?	Vi börjar med att gå igenom den PowerPoint vi har förberett som förklarar diskrimineringsgrunderna. Den förklarar även skillnaden mellan diskriminering och kränkning. Under våren fortsätter eleverna att skriva gemensamt i grupper de förklarande texter om diskrimineringsgrunden som påbörjades våren 2020. Dessa texter används sedan under hösten till en gemensam film som eleverna spelar in i studio. Filmen kommer att visas vid ett flertal tillfällen, både internt och externt. Den kommer även att läggas ut på Youtube. Vi kommer att vara extra noga med att alla som deltar har godkänt medverkan.
Vem ska göra det?	Elever och pedagoger
När ska det göras?	Under 2021
Hur ska arbetet slututvärderas?	Vår film om diskrimineringsgrunderna är klar. Eleverna kan berätta vad diskrimineringsgrunden <i>Sexuell läggning</i> innebär.
Delutvärderingen visar	
Slututvärderingen visar	
Bedömd effekt, skala 1-4	
4 = mycket hög effekt MÖRKGRÖN , 3 = hög effekt LJUSGRÖN , 2 = låg effekt GUL , 1 = mycket låg effekt RÖD	

Diskrimineringsgrund: Ålder

Vad ska göras?	Vi börjar med att gå igenom den PowerPoint vi har förberett som förklarar diskrimineringsgrunderna. Den förklarar även skillnaden mellan diskriminering och kränkning. Under våren fortsätter eleverna att skriva gemensamt i grupper de förklarande texter om diskrimineringsgrunden som påbörjades våren 2020. Dessa texter används sedan under hösten till en gemensam film som eleverna spelar in i studio. Filmen kommer att visas vid ett flertal tillfällen, både internt och externt. Den kommer även att läggas ut på Youtube. Vi kommer att vara extra noga med att alla som deltar har godkänt medverkan.
Vem ska göra det?	Elever och pedagoger
När ska det göras?	Under 2021
Hur ska arbetet slututvärderas?	Vår film om diskrimineringsgrunderna är klar. Eleverna kan berätta vad diskrimineringsgrunden <i>Ålder</i> innebär.
Delutvärderingen visar	
Slututvärderingen visar	
Bedömd effekt, skala 1-4	
4 = mycket hög effekt MÖRKGRÖN , 3 = hög effekt LJUSGRÖN , 2 = låg effekt GUL , 1 = mycket låg effekt RÖD	

Förebyggande åtgärder utifrån skollagen (SFS 2010:800) 6 kap

Mål för förebyggande åtgärder

Målen för det förebyggande arbetet ska vara konkreta och utvärderingsbara och bygger på vad utvärderingen av förra årets arbete liksom kartläggningen visar. De förebyggande åtgärder som direkt berör diskrimineringsgrunderna beskrivs under rubriken *Främjande åtgärder*.

Mål: Alla elever har arbetat med vad som menas med nätetik.

Vad ska göras?	Vi arbetar utifrån ett läromaterial från Digital Pedagogik.
Vem ska göra det?	Pedagogerna i arbetslaget
När ska det vara klart?	December 2021
Hur ska målet slututvärderas?	Alla elever har deltagit i arbetet kring nätetik och visar att de förstår vikten av detta.
Slututvärderingen visar	
Bedömd effekt, skala 1-4	
4 = mycket hög effekt MÖRKGRÖN , 3 = hög effekt LJUSGRÖN , 2 = låg effekt GUL , 1 = mycket låg effekt RÖD	

Riktlinje mot trakasserier, sexuella trakasserier, kränkande behandling eller repressalier

Elever på Campus ska känna sig trygga i skolan. Det innebär att trakasserier, sexuella trakasserier, kränkande behandling eller repressalier inte får förekomma.

Rutin för åtgärder vid trakasserier, sexuella trakasserier eller kränkande behandling eller repressalier

Elev gentemot elev

När elev upplever sig trakasserad eller kränkt av annan/andra elev(er) och det bedöms påverka trygghet och studiero på skolan, gäller följande:

1. Om elev upplever att hen, eller annan elev, blir trakasserad eller kränkt informeras lärare eller annan personal.
2. Rektor kontaktas snarast av den personal som fått informationen.
3. Utredning påbörjas av rektor (eller av den som rektor delegerar uppgiften till). Arbetet dokumenteras och formulär för dokumentation hämtas på intranät.
4. Lärare eller rektor samtalar med den/de som blivit utsatta och de som eventuellt har kännedom om det inträffade.
5. Om utredning visar att behov finns samtalar rektor (eller den som rektor delegerar uppgiften till) med de inblandade.
6. Analys av händelsen görs av rektor och vid behov i samråd med annan personal. Utifrån analysens resultat utformas eventuellt vidare åtgärder.
7. Berörda elever delges analysens resultat och de eventuella åtgärder som kommer att vidtas med tillhörande ansvarsfördelning.
8. Kontinuerliga och dokumenterade uppföljningar görs utifrån de planerade insatserna.
9. Rektor anmäler ärendet till huvudman enligt särskild rutin och på särskild blankett.
10. Ärendet avslutas genom rektors beslut.
11. Dokumentationen förvaras hos rektor samt diarieförs enligt särskild rutin.

Om insatserna inte är tillräckliga vidtas ytterligare åtgärder. Rektor beslutar om ytterligare rapportering och dokumentation som till exempel tillbudsrapport.

Rektor bedömer om polisanmälan skall göras utifall det inträffade är av brottslig karaktär.

Personal gentemot elev

När en elev upplever sig diskriminerad, trakasserad, kränkt eller utsatt för repressalier av personal gäller följande:

1. Rektor kontaktas snarast av den som fått informationen.
2. Rektor inleder skyndsamt utredning och dokumenterar.
3. Rektor samtalar med den som blivit utsatt.
4. Rektor samtalar med den eller de i personalen som misstänks ha utsatt någon för diskriminering, trakasseri eller kränkning. Ärendet följer arbetsrättslig process.
5. Rektor samtalar med dem som eventuellt har kännedom om det inträffade.
6. Rektor anmäler ärendet till huvudman, se särskild rutin.
7. Rektor ansvarar för att stöd ges till samtliga parter.
8. Kontinuerliga och dokumenterade uppföljningar görs utifrån de planerade insatserna.
9. Dokumentationen förvaras hos rektor samt diarieförs.

Om det vid uppföljning framkommer att vidtagna åtgärder inte har gett önskat resultat beslutar rektor i samråd med förvaltningschef om vidare åtgärder.

Definitioner av begrepp

Diskrimineringsgrunderna

Diskriminering innebär att en elev missgynnas av skäl som har samband med någon av de sju diskrimineringsgrunderna. Diskrimineringsgrunderna definieras i diskrimineringslagen och dess förarbeten. Beskrivningarna nedan är hämtade från diskrimineringsombudsmannens (DO) beskrivningar av diskrimineringsgrunderna³:

Kön

Att bli sämre behandlad på grund av sin könstillhörighet. Förbudet mot könsdiskriminering omfattar också personer som planerar att ändra eller har ändrat sin könstillhörighet.

Könsöverskridande identitet eller uttryck

Att bli sämre behandlad för att man genom sin klädsel eller på annat sätt visar att man tillhör ett annat kön än det man fötts med. Diskrimineringsgrunden avser vad som ofta brukar kallas transpersoner. Det är ett paraplybegrepp för människor som bryter mot samhällets normer för könsidentitet och könsuttryck. Även en person som identifierar sig som transsexuell men inte tänker ändra sin könsidentitet omfattas av denna grund och därmed skyddet mot diskriminering.

Etnisk tillhörighet

Att bli sämre behandlad på grund av sin hudfärg, sitt etniska eller nationella ursprung. Alla människor har en eller flera etniska tillhörigheter. Alla kan därför bli utsatta för etnisk diskriminering.

Religion eller annan trosuppfattning

Att bli sämre behandlad på grund av sin religiösa åskådning eller trosuppfattning.

Funktionsnedsättning

Att bli sämre behandlad på grund av varaktig nedsättning av sin fysiska, psykiska eller begåvningsmässiga funktionsförmåga.

Sexuell läggning

Att bli sämre behandlad på grund av att personen är homosexuell, bisexuell eller heterosexuell.

Ålder

Att bli sämre behandlad på grund av sin ålder.

Trakasserier⁴

Trakasserier är ett agerande som kränker någons värdighet. För att omfattas av diskrimineringslagen måste det kränkande agerandet ha samband med någon eller några av diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan till exempel vara att ge uttryck för förlöjligande eller nedvärderande generaliseringar, med koppling till diskrimineringsgrunderna.

Trakasserier kan också vara av sexuell natur. De kallas då för sexuella trakasserier. Förutom kommentarer och ord kan det vara att någon till exempel tafsar eller kastar närgångna blickar. Det kan också handla om ovälkomna komplimanger, inbjudningar och anspelningar.

Trakasserier och sexuella trakasserier är ett beteende som är oönskat. Det är den som är utsatt för trakasserier som avgör vad som är oönskat eller kränkande. Enligt lagen måste den som trakasserar förstå hur agerandet upplevs för att det ska bli fråga om trakasserier eller sexuella trakasserier. Det är därför viktigt att den som är trakasserad klargör för den som trakasserar att beteendet är obehagligt och ovälkommet. I vissa situationer kan kränkningen vara så tydlig att inga påpekande krävs från den som känner sig trakasserad.

Sexuella trakasserier⁵

Ett uppträdande av sexuell natur som kränker någons värdighet.

Kränkande behandling⁶

Kränkande behandling innebär att ett en elevs värdighet kränks. Har kränkningen samband med någon av diskrimineringsgrunderna kallas det trakasserier.

Den vanligaste typen av kränkningar är att uppleva sig oskyldigt anklagad eller att andra elever visar sitt avståndstagande genom att retas, viska och skämta. Att bli slagen eller knuffad är också en kränkning.

Mobbning⁷

Förr talade man oftare om mobbning, med det begreppet används inte längre i skollagen.

Mobbning är en form av kränkande behandling eller trakasserier som innebär en upprepad negativ handling när någon eller några medvetet och med avsikt tillfogar eller försöker tillfoga en annan skada eller obehag.

Repressalier

Repressalie är en konsekvens eller vedergällning till följd av en tidigare skadlig eller olovlig handling.

¹ SFS 2010:800. (2010). *Skollagen*. Stockholm: Utbildningsdepartementet, 6 kap.

² SFS 2008:567. (2008). *Diskrimineringslagen*. Stockholm: Kulturdepartementet, 2 -3 kap.

³ <http://www.do.se/om-diskriminering/skyddade-diskrimineringsgrunder/>

⁴ <http://www.do.se/om-diskriminering/vad-ar-diskriminering/#trakasserier-och-sexuella>

⁵ <http://www.do.se/lag-och-ratt/diskrimineringslagen/#Kapitlet-3-Aktiva-atgarder-2017>

⁶ <http://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankningar-och-mobbning>

⁷ <http://www.skolverket.se/skolutveckling/vardegrund/krankningar-och-mobbning>

Bilaga 1 Definition av begreppen främja, förebygga och åtgärda

Källa: Skolverkets allmänna för arbetet mot diskriminering och kränkande arbete (år 2014) sid 12

FRÄMJANDE arbete	FÖREBYGGANDE arbete	ÅTGÄRDANDE arbete
<ul style="list-style-type: none">• syftar till att förstärka respekten för allas lika värde,• omfattar alla diskrimineringsgrunderna,• riktas mot alla och bedrivs utan förekommen anledning, samt• är en naturlig del i det vardagliga arbetet.	<ul style="list-style-type: none">• syftar till att avvärja risker för diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling, och• omfattar endast områden som i en kartläggning av verksamheten identifierats som riskfaktorer.	<ul style="list-style-type: none">• kräver goda rutiner för att upptäcka, utreda och åtgärda diskriminering, trakasserier eller kränkande behandling,• ska påbörjas genast när det kommit signaler om att ett barn eller en elev känner sig diskriminerad, trakasserad eller kränkt, samt• innebär att verksamheten måste vidta åtgärder som dokumenteras och utvärderas för att förhindra att kränkningarna upprepas.
<p>Exempel</p> <p>Att ge pojkar och flickor lika stort inflytande och utrymme i verksamheten.</p> <p>Att belysa rasismens idéhistoria.</p> <p>Att i förskolan använda böcker som belyser olika typer av familjebildningar eller olika minoriteter.</p>	<p>Exempel</p> <p>Att genomföra värderingsövningar utifrån identifierade behov.</p> <p>Att ha rastvakter som har uppsikt över platser som eleverna upplever som otrygga.</p>	<p>Exempel</p> <p>Utifrån den aktuella situationen föra samtal på individ och gruppnivå.</p>